

УДК 336.7:343.9.024

JEL G28, L31

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2026-14-16>**Кришталь Г.О.**

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи,
Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3420-6253>

ІНСТРУМЕНТИ ВИЯВЛЕННЯ НЕЛЕГАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

У статті розглянуто методи використання неприбуткових організацій в нелегальних цілях та інструменти, які можуть використовувати суб'єкти первинного фінансового моніторингу для ідентифікації таких методів. Встановлено, що ефективними джерелами інформації для здійснення заходів належної перевірки клієнтів є дані з офіційних публічних реєстрів, інформація про фінансові операції клієнта та спеціалізовані типологічні дослідження. Визначення якості системи внутрішнього контролю неприбуткової організації, аналізу пов'язаності благодійної установи з особами підвищеного ризику, порівняння задекларованих цілей діяльності з фактичними фінансовими транзакціями, аналіз географічних ризиків та можливостей неприбуткової організації для їх пом'якшення до прийняттого рівня є головними інструментами виявлення нелегальної діяльності неприбуткових організацій.

Ключові слова: неприбуткові організації, належна перевірка клієнтів, фінансовий моніторинг, суб'єкт первинного фінансового моніторингу, ризик-орієнтований підхід.

Постановка проблеми. Неприбуткові організації виконують важливу гуманітарну функцію в суспільстві, надаючи допомогу найбільш вразливим верствам населення. Разом з тим, ключові характеристики операційної діяльності таких організацій, пов'язані зі збором коштів та їх перерозподілом між отримувачами допомоги, призводять до підвищених ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму. Враховуючи суттєвість заходів впливу за невиконання вимог фінансового моніторингу, банки та інші звітні установи повинні володіти специфічним інструментарієм, який дозволяє ефективно та оперативно розмежовувати неприбуткові організації з прозорою діяльністю від організацій, які використовуються в нелегальних цілях. Актуальність застосування суб'єктами первинного фінансового моніторингу інструментів, спрямованих на аналіз неприбуткових організацій, зростає, враховуючи необхідність забезпечення фінансової інклюзії та неприйнятність застосування тотальної відмови від прийняття ризику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна кількість наукових праць в сфері ризиків використання неприбуткових організацій в нелегальних цілях стосувалася аналізу національних систем фінансового моніторингу. Зокрема, А. Afriansyah [1] дослідив вимоги та проблеми, пов'язані з імплементацією законодавства про протидію відмивання

коштів та фінансування тероризму в Індонезії. О. Olujobi та Е. Yebisi [2] розглянули перешкоди ефективному виконанню заходів фінансового моніторингу в Нігерії. В. Bissett [3] здійснив аналіз некомерційного сектору Південної Африки та його вразливості до економічних злочинів. Роботи інших дослідників фокусувалися на економічних та суспільних секторах, в яких неприбуткові організації були задіяні в схемах відмивання коштів. R. Anggriawan та М. Susila [4] дослідили роль міжнародних організацій в боротьбі з нелегальними транзакціями в екосистемі криптоактивів. У праці N. Setiawan [5] було проаналізовано відмивання грошей в ісламських філантропічних установах та способи його запобігання. Робота G. Pavlidis [6] була присвячена негативному впливу міжнародних рекомендацій на діяльність некомерційних організацій. Таким чином, застосування інструментів, спрямованих на виявлення фактів використання неприбуткових організацій в цілях відмивання коштів та фінансування тероризму, є недостатньо дослідженим.

Метою статті є ідентифікація інструментів виявлення суб'єктами первинного фінансового моніторингу використання неприбуткових організацій в нелегальних цілях. Завданнями даної статті є аналіз методів використання неприбуткових організацій в нелегальних цілях, класифікація типових схем використання неприбуткових організацій за

ознакою виду ризику та дослідження інструментів виявлення нелегальних операцій неприбуткових організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з головних функцій національної системи фінансового моніторингу є боротьба з фінансуванням тероризму. Сектор неприбуткових організацій вирізняється суттєвою вразливістю до ризику використання зібраних коштів в терористичних цілях. Типологічні дослідження Групи Егмонт, яка акумулює інформацію від підрозділів фінансових розвідок багатьох держав, вказують на факти застосування як схем з реальними неприбутковими організаціями, так і з фіктивними [7, с. 7]. При використанні функціонуючих неприбуткових організацій, які здійснюють збір коштів для легітимних цілей, ризик фінансування тероризму може бути реалізований в юрисдикції, яка відрізняється від країни реєстрації організації. Гуманітарна допомога, призначена цивільним особам в зоні конфліктів, частково або повністю може бути передана терористичним угрупованням. Ознаками ризику є закупівля неприбутковими організаціями товарів подвійного призначення, співпраця з контрагентами високого ризику, відсутність доказів отримання допомоги бенефіціарами, отримання допомоги в грошовій формі, передача зібраних коштів іншим організаціям в зонах конфліктів. Відповідно, суб'єкти первинного фінансового моніторингу, при обслуговуванні неприбуткових організацій, можуть використовувати наступні інструменти зниження ризику бути використаними в схемах фінансування тероризму з застосуванням фактично діючих неприбуткових організацій: здійснення аналізу видів діяльності контрагентів, в яких клієнт здійснює закупівлі; аналіз призначень платежів; перевірка наявності складних логістичних маршрутів; перевірка засновників, керівників та контрагентів неприбуткової організації на наявність в переліках терористів та санкцій; перевірка неприбуткових організацій, яким здійснюється переказ коштів для фактичного розподілу благодійної допомоги; вимога формування звітів при отриманні допомоги та наявності актів приймання-передачі; перевірка дійсності реквізитів документів отримувачів допомоги; аналіз кредитної діяльності неприбуткової організації. Оскільки неправомірний перерозподіл коштів, зазвичай, здійснюється в іноземній юрисдикції зі слабкою системою фінансового моніторингу, ключовим завданням для звітної установи є визначення здатності неприбуткової організації здійснювати адекватний нагляд

за своїми підрядниками в зонах конфліктів, які розподіляють кошти між отримувачами допомоги.

Окремим видом ризику фінансування тероризму є ризик збору коштів неприбутковою організацією, яка афілійована з терористичними угрупованнями. Європейський орган нагляду (European Banking Authority – ЕВА) в своїх рекомендаціях наголошує на необхідності перевірки суб'єктами первинного фінансового моніторингу пов'язаності неприбуткових організацій з екстремізмом, екстремістською пропагандою або терористичними симпатіями. Такий аналіз має бути побудований на релевантних та надійних даних з незалежних інформаційних джерел [8, с. 126]. Враховуючи розуміння донорами істинних цілей збору коштів, операційний процес в даній типології тяжіє до анонімності пожертв без здійснення ідентифікації донорів та з використанням онлайн-платформ або скриньок з готівкою. Інструментами виявлення даної протиправної схеми звітними установами в сфері фінансового моніторингу можуть бути: аналіз обсягу анонімних пожертв в загальній структурі надходжень коштів до неприбуткової організації; перевірка якості корпоративного управління та наявності здійснення періодичного зовнішнього аудиту та звітності; використання OSINT-інструментів для перевірки на наявність кримінальних справ щодо організації або її співробітників; закриття рахунку при відсутності даних щодо донорів, які формують більшу частину надходжень неприбуткової організації.

Типологія введення в оману донорів стосовно фактичних кінцевих цілей збору коштів, відповідно до термінології Групи Егмонт, має назву «фальшиве представництво». При її використанні злочинці можуть застосовувати назви відомих неприбуткових організацій для збору коштів в цілях фінансування терористичних груп [7, с. 8]. Поширеною практикою є створення сайтів, які використовують веб-дизайн або назви, які ідентичні назвам легітимних благодійних організацій, щоб спонукати донорів робити пожертви злочинним організаціям з використанням таких шахрайських ресурсів [9, с. 3]. Ознаками фальшивого представництва, крім створення фіктивних сайтів, є використання ідентичної візуалізації автомобілів, форми одягу співробітників неприбуткової організації, збір коштів через краудфандингові платформи. Серед інструментів зниження ризику звітних установ можна виокремити наступні: отримання пояснень від клієнта щодо причин значної подібності до відомої організації; перевірка

засновників та керівництва неприбуткової організації на наявність бездоганної ділової репутації; використання OSINT-інструментів для аналізу репутації юридичної особи; перевірка наявності в клієнта офіційного статусу неприбуткової організації; аналіз фінансової звітності клієнта для розуміння фактичного обсягу здійснених операцій.

Традиційною є висока кореляція ризику фінансування тероризму з географією збору та надання благодійної допомоги. Здійснення діяльності в країнах з високим ризиком фінансування тероризму, в зонах бойових дій або в юрисдикціях, які розташовані в безпосередній близькості до зон бойових дій, неминуче призводить до зростання ризику фінансування тероризму. Згідно зі Спільним інформаційним бюлетенем щодо вимог належної перевірки згідно із Законом про банківську таємницю для благодійних та неприбуткових організацій, який було видано фінансовими регуляторами США, географічні регіони обслуговування, включаючи місцезнаходження штаб-квартир неприбуткових організацій та їх операційних зон, особливо в районах активності терористичних груп, є фактором підвищеного ризику [10, с. 2]. Інструментами зниження ризику для суб'єктів первинного фінансового моніторингу можуть бути: аналіз зв'язків головних донорів неприбуткової організації з юрисдикціями високого ризику фінансування тероризму; перевірка переказів клієнтом коштів іншій неприбутковій організації, яка знаходиться в країні з високим ризиком фінансування тероризму або в зоні конфлікту та не має досвіду надання гуманітарної допомоги; аналіз міжнародних переказів без очевидної логіки; перевірка на трансфер коштів організаціям або особам, які перебувають у регіонах, підконтрольних недержавним збройним формуванням або терористичним групам.

Сучасні дослідження міжнародних організацій та типології підрозділів фінансових розвідок містять інформацію про використання неприбуткових організацій не лише для фінансування терористичної діяльності, а й для цілей відмивання коштів. Зокрема, надходження злочинних коштів здійснюється під виглядом пожертв, а після акумуляції коштів на рахунок неприбуткової установи відбувається переказ коштів в іноземні юрисдикції зі слабким режимом фінансового моніторингу. Відповідно до прикладів потенційно підозрілої діяльності, виданих Федеральною радою щодо експертизи фінансових установ США (Federal Financial Institutions Examination Council – FFIEC), критеріями ризику при

здійсненні переказів коштів є: миттєвий трансфер великої кількості отриманих переказів до іншого міста або країни; перекази великими круглими сумами; транзакції до офшорних зон без очевидних причин; повторюваність в переказах коштів [11, с. 2]. До інструментів, які звітні установи в сфері фінансового моніторингу можуть використовувати в цілях виявлення ризику використання неприбуткових організацій для відмивання коштів, належать: аналіз обсягу анонімних пожертв та коштів від компаній з ознаками фіктивності в загальній структурі вхідних платежів на рахунки неприбуткової організації; перевірка наявності чітких програм, на реалізацію яких мають бути направлені зібрані кошти; аналіз швидкості, обсягів та географії вихідних платежів; перевірка контрагентів, яким благодійна установа переказує кошти; тест на відповідність витрат неприбуткової організації її статутним цілям.

Відмивання коштів неприбутковими організаціями може бути пов'язано з корупцією. Серед критеріїв ризику, які звітні установи можуть використовувати для ідентифікації корупційних доходів, можна виділити наступні: зарахування на рахунки неприбуткової організації готівкових коштів від невідомого кола осіб; переказ значного внеску на рахунок благодійної установи від юридичної особи перед або відразу після отримання такою компанією державного замовлення, ліцензії чи вигідного регуляторного рішення; повернення отриманих коштів корумпованій особі через надання допомоги членам родини такої особи, шляхом сплати рахунків компанії, які пов'язані з корумпованою особою, або через працевлаштування родича корумпованої особи в благодійну установу. Відповідно, інструментами аналізу, які дозволяють здійснити належну перевірку клієнта та впевнитись у відсутності корупційних ризиків можуть бути: аналіз обсягу анонімних пожертв та платежів від компаній з ознаками фіктивності в загальній структурі надходжень коштів до неприбуткової організації; використання OSINT-інструментів для аналізу контрагентів благодійної установи та їх кінцевих бенефіціарних власників; перевірка наявності серед співробітників неприбуткової організації родичів політично значущих осіб. Згідно з рекомендаціями Національної служби фінансової розвідки США (Financial Crimes Enforcement Network – FinCEN), фінансовим установам також варто проаналізувати фактичних бенефіціарних власників та керівників неприбуткової організації, зрілість її корпоративного управління, систему внутрішнього

контролю, добровільну участь в саморегулюючих програмах, фінансову звітність та висновки незалежного аудиту [10, с. 3]. Такий аналіз дозволяє суб'єкту первинного фінансового моніторингу зрозуміти фактичний професійний та корпоративний рівень неприбуткової організації та її здатність протидіяти схемам відмивання коштів.

Неприбуткові організації, як і інші клієнти звітних установ, можуть бути задіяні у легалізації незаконно отриманих коштів шляхом їх конвертації з безготівкової в готівкову форму. Критеріями ризику є систематичне зарахування на рахунки неприбуткових організацій безготівкових платежів сумнівного походження, переказ благодійними установами коштів великій кількості фізичних осіб без їх ідентифікації та верифікації, масове зняття фізичними особами готівкових коштів, отриманих від неприбуткової організації. До інструментів зниження ризику, які можуть використовуватися суб'єктами первинного фінансового моніторингу, належать: використання OSINT-інструментів для аналізу донорів неприбуткової організації; перевірка наявності чітких програм, на реалізацію яких мають бути направлені зібрані кошти; аналіз швидкості, обсягів та географії вихідних платежів; перевірка контрагентів, яким неприбуткова організація переказує кошти.

Поширеним способом відмивання коштів, в якій, з огляду на транскордонний характер діяльності, можуть бути задіяні неприбуткові організації, є схеми, засновані на торгівлі. Головними критеріями ризиків, які застосовуються звітними установами з фінансового моніторингу для ідентифікації нелегальних торговельних транзакцій, є значне завищення вартості товарів та аномальні адміністративні витрати [11, с. 5]. Враховуючи специфіку діяльності неприбуткових організацій, інструментами аналізу звітних установ для такої категорії клієнтів можуть бути: порівняння ринкових цін на товари з фактичними витратами неприбуткової організації на їх придбання; відповідність цільових програм збору коштів благодійної установи номенклатурі фактично здійснених закупівель; аналіз кількості та видів товарів, які були закуплені, та які були надані отримувачам допомоги; порівняння задекларованої діяльності контрагентів неприбуткової організації з фактичними транзакціями.

Велика кількість донорів, відсутність регуляторного тиску та апелювання до вирішення нагальних суспільних потреб роблять сектор неприбуткових організацій схильним до ризиків шахрайства. Наслідками злочинних

схем є використання бенефіціарами та керівництвом неприбуткових організацій зібраних коштів на особисті цілі або перерозподіл активів між афілійованими структурами [9]. Серед ознак шахрайства, замаскованого під благодійність, можна виділити: агресивний збір коштів через соціальні мережі, поштові розсилки, телефонні кампанії на хвилі емоцій від надзвичайної ситуації природного або соціального характеру; купівля неприбутковими організаціями непрофільних активів або значна частка витрат на операційну діяльність організації; виплата коштів на особисті рахунки керівництва організації або пов'язаних осіб під виглядом поворотної фінансової допомоги; використання посередників без зрозумілої мети; надання неприбутковою організацією гранту локальній організації, яка потім здійснює переказ частини коштів назад керівникам головної організації або пов'язаним з нею особам; акумуляція коштів на рахунках неприбуткової організації без подальшого використання активів на благодійні проекти. Суб'єкти первинного фінансового моніторингу можуть використовувати наступні аналітичні інструменти для виявлення даного типу шахрайства: застосування OSINT-інструментів для аналізу репутації неприбуткової організації та пов'язаних з нею осіб; аналіз наявності досвіду в організації та її ключових співробітників стосовно надання гуманітарної допомоги в певних сферах; аналіз використання неприбутковою організацією отриманих коштів; порівняння донорів з отримувачами допомоги.

Згідно з Національною оцінкою ризиків відмивання грошей, здійсненою Міністерством фінансів США в 2024 році, ризиком шахрайства є використання організацій для отримання податкових пільг [12, с. 40]. Критеріями ризиків можуть бути: зарахування на рахунки неприбуткової організації значного обсягу коштів наприкінці фінансового кварталу або року; отримання донорами податкових пільг після переказу коштів неприбутковій організації; повернення отриманих коштів донорам у вигляді допомоги, кредитів або через сплату неприбутковою організацією рахунків юридичних осіб, афілійованих з донорами. Ідентифікація ризиків використання благодійних установ для податкового шахрайства можлива за допомогою використання наступних інструментів: порівняння донорів з отримувачами допомоги; перевірка цільового використання коштів; використання OSINT-інструментів для аналізу контрагентів, кінцевих бенефіціарних власників та менеджменту неприбуткової організації;

моніторинг циклічності зарахування коштів на рахунки благодійної установи.

Окремим ризиком податкового шахрайства є мінімізація юридичними особами податків, пов'язаних з виплатою заробітної платні. Критеріями ризику є: регулярне зарахування відносно сталих сум на рахунки неприбуткової організації від сталого переліку юридичних осіб; регулярна виплата благодійною установою цільової допомоги або грантів сталому переліку фізичних осіб; розмір такої допомоги є співставним з ринковою зарплатнею в секторах економіки, в яких здійснюють господарську діяльність юридичні особи-донори неприбуткової організації. Перелік інструментів виявлення подібних шахрайських схем схожий до методів виявлення ознак неправомірного отримання податкових пільг. Головною метою суб'єкта первинного фінансового моніторингу має бути виявлення циклічності транзакцій та ідентифікація отримувачів допомоги.

Суворі заходи впливу до звітних установ в сфері фінансового моніторингу за неналежну перевірку неприбуткових організацій спонукали фінансові компанії до безпідставної відмови благодійним установам в обслуговуванні, посиляючись на секторальний ризик. Дане явище отримало назву «де-рискінг» та змусило міжнародні організації та уряди акцентувати увагу суб'єктів первинного фінансового моніторингу на необхідності застосування ризик-орієнтованого підходу [7, с. 10]. Тотальна відмова фінансового сектору від встановлення або підтримання ділових відносин з неприбутковими установами може обмежити права людини та перешкодити наданню справжньої гуманітарної допомоги. Крім того, відмова в фінансовому обслуговуванні буде спонукати благодійні організації використовувати неформальні системи переказу активів, які знаходяться поза межею системи боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму.

Українські звітні установи у сфері фінансового моніторингу можуть застосовувати широкий спектр аналітичних інструментів при здійсненні аналізу неприбуткових організацій, оскільки інформація про благодійні установи знаходиться в публічному просторі. Зокрема, неприбуткові організації повинні мати державну реєстрацію відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» [13]. Відповідно, автоматизація запитів на отримання інформації щодо неприбуткових організацій може здійснюватися за кодом ЄДРПОУ. Крім того,

згідно з Податковим кодексом України, для реалізації права не сплати податків організація має бути внесена контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій. Умовою перебування в даному реєстрі неприбуткової організації є використання доходів виключно для реалізації мети організації та фінансування видатків на утримання неприбуткової організації [14]. Дана законодавча вимога означає, що неприбуткова організація повинна здійснювати ведення переліку отримувачів допомоги, володіти ідентифікаційними даними отримувачів та оформлювати первинні документи, які підтверджують отримання допомоги реципієнтами. Невиконання такої вимоги означає втрату організацією права перебування в Реєстрі неприбуткових установ та організацій. Відповідно, суб'єкти первинного фінансового моніторингу мають змогу використовувати інструменти аналізу, які ґрунтуються на порівнянні пов'язаності донорів, менеджменту неприбуткової організації та отримувачів допомоги.

Висновки. Типовими методами використання неприбуткових організацій в нелегальних цілях є використання зібраних коштів на діяльність, яка відрізняється від задекларованої, використання назв відомих неприбуткових організацій, переказ коштів в іноземні юрисдикції зі слабким режимом фінансового моніторингу. Юридичні особи можуть використовувати неприбуткові організації для мінімізації податкових зобов'язань.

Головні ризики, притаманні неприбутковим організаціям, знаходяться в сфері фінансування тероризму. Однак, сучасні типологічні дослідження міжнародних організацій акцентують увагу на поширенні нелегальних схем використання неприбуткових організацій в цілях відмивання коштів та шахрайства з зібраними коштами.

Звітні установи у сфері фінансового моніторингу можуть використовувати широкий арсенал інструментів виявлення нелегальних операцій неприбуткових організацій, використовуючи інформацію з публічних джерел, моніторинг фінансових операцій та спеціалізовані типологічні дослідження. Метою застосування даних інструментів є визначення якості системи внутрішнього контролю неприбуткової організації, аналізу пов'язаності установи з особами підвищеного ризику, порівняння задекларованих цілей діяльності з фактичними фінансовими транзакціями, аналіз географічних ризиків та можливостей неприбуткової організації пом'якшувати дані ризики до прийнятного рівня.

Бібліографічний список

1. Afriansyah A., Ghazi A., Wargadalem M. A. Indonesia's Laws and Policies in Combatting Terrorism Financing. *The Journal of Anti Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism*. 2023. Vol. 2 (1). P. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.59593/amlcft.2023.v2i1.49>
2. Olujobi O. J., Yebisi E. T. Combating the crimes of money laundering and terrorism financing in Nigeria: a legal approach for combating the menace. *Journal of Money Laundering Control*. 2022. DOI: <https://doi.org/10.1108/jmlc-12-2021-0143>
3. Bissett B., Steenkamp P., Aslett D. The South African non-profit sector and its vulnerabilities to economic crime. *Journal of Money Laundering Control*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.1108/jmlc-10-2022-0146>
4. Anggriawan R., Susila M. E. Cryptocurrency and its Nexus with Money Laundering and Terrorism Financing within the Framework of FATF Recommendations. *Novum Jus*. 2024. Vol. 18 (2). P. 249–277. DOI: <https://doi.org/10.14718/novumjus.2024.18.2.10>
5. Setiawan N. Donor due diligence, education, donor statements, and financial report transparency as a prevention of money laundering in islamic philanthropy. *Istinbath*. 2024. Vol. 23 (1). P. 49–65. DOI: <https://doi.org/10.20414/ijhi.v23i1.656>
6. Pavlidis G. The dark side of anti-money laundering: Mitigating the unintended consequences of FATF standards. *Journal of Economic Criminology*. 2023. Vol. 2. P. 100040. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jeconc.2023.100040>
7. Egmont Group of Financial Intelligence Units. Report on FIUs' role in the fight against the abuse of NPOs for terrorist financing activities. URL: https://egmontgroup.org/wp-content/uploads/2024/05/Report-FIUs-RFAA-of-NPOs-for-TF-Activities_V.F.pdf
8. European Banking Authority. EBA/GL/2021/02. URL: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Guidelines/2023/EBA-GL-2023-03/1061654/Guidelines%20ML%20TF%20Risk%20Factors_consolidated.pdf.pdf
9. Financial Crimes Enforcement Network. Advisory to Financial Institutions Regarding Disaster-Related Fraud. URL: <https://www.fincen.gov/system/files/advisory/2017-10-31/FinCEN%20Advisory%20FIN-2017-A007-508%20Compliant.pdf>
10. Financial Crimes Enforcement Network. Joint Fact Sheet on Bank Secrecy Act Due Diligence Requirements for Charities and Non-Profit Organizations. URL: https://www.fincen.gov/system/files/shared/Charities%20Fact%20Sheet%2011_19_20.pdf
11. Federal Financial Institutions Examination Council. BSA/AML Examination Manual. URL: https://bsaaml.ffiec.gov/docs/manual/09_RisksAssociatedWithMoneyLaunderingAndTerroristFinancing/17.pdf
12. Department of the Treasury. National Money Laundering Risk Assessment. URL: <https://home.treasury.gov/system/files/136/2024-National-Money-Laundering-Risk-Assessment.pdf>
13. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
14. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n10610>

References

1. Afriansyah A., Ghazi A., Wargadalem M. A. (2023) Indonesia's Laws and Policies in Combatting Terrorism Financing. *The Journal of Anti Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism*, vol. 2 (1), pp. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.59593/amlcft.2023.v2i1.49>
2. Olujobi O. J., Yebisi E. T. (2022) Combating the crimes of money laundering and terrorism financing in Nigeria: a legal approach for combating the menace. *Journal of Money Laundering Control*. DOI: <https://doi.org/10.1108/jmlc-12-2021-0143>
3. Bissett B., Steenkamp P., Aslett D. (2023) The South African non-profit sector and its vulnerabilities to economic crime. *Journal of Money Laundering Control*. DOI: <https://doi.org/10.1108/jmlc-10-2022-0146>
4. Anggriawan R., Susila M. E. (2024) Cryptocurrency and its Nexus with Money Laundering and Terrorism Financing within the Framework of FATF Recommendations. *Novum Jus*, vol. 18 (2), pp. 249–277. DOI: <https://doi.org/10.14718/novumjus.2024.18.2.10>
5. Setiawan N. (2024). Donor due diligence, education, donor statements, and financial report transparency as a prevention of money laundering in islamic philanthropy. *Istinbath*, vol. 23 (1), pp. 49–65. DOI: <https://doi.org/10.20414/ijhi.v23i1.656>
6. Pavlidis G. (2023). The dark side of anti-money laundering: Mitigating the unintended consequences of FATF standards. *Journal of Economic Criminology*, vol 2, pp. 100040. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jeconc.2023.100040>
7. Egmont Group of Financial Intelligence Units. Report on FIUs' role in the fight against the abuse of NPOs for terrorist financing activities. Available at: https://egmontgroup.org/wp-content/uploads/2024/05/Report-FIUs-RFAA-of-NPOs-for-TF-Activities_V.F.pdf
8. European Banking Authority. EBA/GL/2021/02. Available at: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Guidelines/2023/EBA-GL-2023-03/1061654/Guidelines%20ML%20TF%20Risk%20Factors_consolidated.pdf.pdf

9. Financial Crimes Enforcement Network. Advisory to Financial Institutions Regarding Disaster-Related Fraud. Available at: <https://www.fincen.gov/system/files/advisory/2017-10-31/FinCEN%20Advisory%20FIN-2017-A007-508%20Compliant.pdf>
10. Financial Crimes Enforcement Network. Joint Fact Sheet on Bank Secrecy Act Due Diligence Requirements for Charities and Non-Profit Organizations. Available at: https://www.fincen.gov/system/files/shared/Charities%20Fact%20Sheet%202011_19_20.pdf
11. Federal Financial Institutions Examination Council. BSA/AML Examination Manual. Available at: https://bsaaml.ffiec.gov/docs/manual/09_RisksAssociatedWithMoneyLaunderingAndTerroristFinancing/17.pdf
12. Department of the Treasury. National Money Laundering Risk Assessment. Available at: <https://home.treasury.gov/system/files/136/2024-National-Money-Laundering-Risk-Assessment.pdf>
13. Zakon Ukrainy "Pro derzhavnu reyestratsiyu yurydychnykh osib, fizychnykh osib-pidpryyemtsiv ta hromads'kykh formuvan'" [Law of Ukraine "On state registration of legal entities, individual entrepreneurs and public organizations"] № 755-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
14. Podatkovyy kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n10610>

Halyna Kryshchal

Doctor of Economics Sciences, Professor,
Head of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Private Joint-Stock Company "Higher education institution
"Interregional Academy of Personnel Management"
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3420-6253>

TOOLS FOR DETECTION OF ILLEGAL OPERATIONS OF NON-PROFIT ORGANIZATIONS

The article examines the methods of using non-profit organizations for illegal purposes and the tools that primary financial monitoring entities can use to identify such methods. The most significant risks inherent in non-profit organizations are highlighted. Despite the classic focus on the terrorist financing risks inherent in non-profit organizations, the study examines the schemes of using non-profit organizations for the purposes of money laundering and fraud with collected funds. It has been established that effective sources of information for implementing customer due diligence measures are data from official public registers, information about the client's financial transactions in the internal automation systems of reporting institutions in the field of financial monitoring, and specialized typological studies of international organizations or national financial intelligence units. Determining the quality of the non-profit organization's internal control system, the presence of evidence of actual receipt of assistance by recipients, analysis of the non-profit organization's credit activities, determination of the effectiveness of the national financial monitoring system, analysis of the charitable institution's connection with high-risk legal entities and individuals, comparison of declared activity goals with actual financial transactions, analysis of geographical risks and the non-profit organization's capabilities to mitigate them to an acceptable level are the main tools for detecting illegal activities of non-profit organizations. The current legislative field in which non-profit organizations operate in Ukraine is studied. Indirect legislative requirements for non-profit organizations regarding the need to identify persons making donations and recipients are identified. The possibility of primary financial monitoring subjects to apply analysis tools based on comparing the connection of donors, management of a non-profit organization and recipients of assistance to exclude the possibility of such persons committing illegal actions using the status of a non-profit organization is emphasized.

Keywords: non-profit organizations, customer due diligence, financial monitoring, primary financial monitoring entity, risk-based approach.

Дата надходження статті: 30.06.2026
Дата прийняття статті до публікації: 22.07.2026
Дата публікації статті: 02.09.2026